

Kvinder lige Adgang med Mænd til at ansættes som Lærere ved disse “

Desværre var Hr. Bajer ved Sygdom forhindret i at være til Stede, da Forslaget skulde motiveres; dog synes det, som om Hr. Berg har talt varmt derfor, han sagde:

„Det forekommer mig, at dette, kvindelige Elevers Adgang til Skolelærerseminarierne, er et fuldt berettiget Ønske, og jeg ved ikke, hvad der skulde tale imod en saadan Bestemmelse. Man holder jo nu paa Fællesundervisning og tillægger den særlig en opdragende og gavnlig Karakter i flere Retninger. Jeg tror ikke, at Tonen vilde blive daarligere eller Fliden mindre hos de unge Mænd paa Seminarierne, naar de skal kappes med begavede Kvinder, som jo tager deres Eksamen med et Gennemsnitsresultat, der ofte er meget bedre end Mændenes. At Kvinderne skal have lige Adgang med Mændene til Lærerpuster vil jo ikke i mindste Maade kunne genere Ministeren, thi fandt han ikke deres Adkomst og deres Uddannelse lige saa god som Mændenes, manglede de Betingelserne for at komme i Betragtning lige med Mændene. Men det er ikke nok, at der allerede gives enkelte kvalificerede Kvinder; jeg véd i alt Fald en, som med Hæder har bestaaet en akademisk Lærerpøve, og som utvivlsomt vil være udmærket skikket til en saadan Gerning, som hun ogsaa tidligere har øvet, og der vil komme flere efter. Loven bliver jo ikke revideret efter Udviklingen udenfor den, derfor er det det rette Fremsyn, at man optager denne Bestemmelse her. Det kan ikke genere Ministeren, og jeg er overbevist om, at det heller ikke kan genere Forstanderne at give kvindelige Lærlinge Adgang under samme Vilkaar som mandlige. Jeg anbefaler derfor Forslaget.

Kultusminister Scavenius, som i mange Tilfælde har vist meget Frisind, fandt det dog at gaa for vidt. Han sagde blandt andet:

Jeg kan kun sige, at jeg meget skulde beklage, om man virkelig skulde vedtage dette — jeg kan ikke sige andet end efter min Formening højst mærkelige Forslag, hvorved man vil give Adgang for Kvinder til at blive Lærere ved Skolelærerseminarierne og endog give Adgang for Kvinder til at blive Elever paa Seminarierne. Dette Forslag kan ikke sammenlignes paa nogen Maade med det, som for et Par Dage siden blev vedtaget om at give Kvinder Adgang til Ansættelse i statistisk Bureau. Dette sidste Forslag vedkom jo ikke mig som Minister, og jeg havde jo ikke særlig Grund til at stemme derfor; dog naar jeg skulde sige min personlige Mening, kan jeg ikke sige, at jeg havde noget derimod, men det kan dog ikke sammenlignes med at gøre Kvinder til Lærer for voksne Mandfolk, jeg kan ikke sige andet, end at jeg tror, det er uheldigt, højst uheldigt, og jeg tror, at hvis man bliver tvunget til at faa en saadan Bestemmelse ind i Loven, saafremt man ellers ikke vil kunne faa den, vil det blive et dødt Bogstav. Der vil ikke let blive ansat nogen Kvinde som Lærer ved Seminarierne. Men værre endnu er det, at man vil give Kvinder Adgang til at blive Elever paa Seminariet. Man taler mere og mere derom, det er en Sætning, man synes om rundt i Verden, at Fællesundervisning for Drengene og Piger er

et Gode. Jeg skal ikke indlade mig paa dette Spørgsmaal. Det kan være, at det under visse Forhold og Omstændigheder, under visse Bredegrader kan være heldigt, men det er der slet ikke Tale om her, her er der Tale om Undervisningen af voksne eller næsten voksne Mennesker. Her vil man bringe dem ind under en fælles Undervisning. Jeg tillader mig at tro, at det er et farligt Eksperiment, som man maa modsætte sig, saa godt man kan, og jeg skal derfor paa det bestemteste fraraade det af det ærede Medlem fra Horsens stillede Ændringsforslag.

Og det blev forkastet med 47 Stemmer mod 24.

Af de faa Meddelelser, jeg her har givet i disse to Artikler vil det ses, at Kvindesagen i stærkere Grad har været fremme i Folketinget end nogen anden Vinter, men Resultaterne er endnu i Vente.

Den gifte Kvinde.

Mon Fru Meyer ikke tager fuldstændigt fejl, naar hun gaar ud fra, at „Kvindens Mangel paa Ligestilling i det sociale Liv kan ikke andet end virke demoraliserende paa selv den bedste Mand“? Skulde Fru Meyer ikke selv kende Mænd, som ikke har ladet sig demoralisere? Jeg drister mig til at sige, at de Mænd, der nærer sand Kærlighed eller blot virkelig Agtelse for deres Hustruer, alene derved er sikrede mod den Demoralisation, Fru Meyer omtaler. Den findes kun der, hvor det er ude med Kærlighed og Agtelse. At dette desværre oftere er Tilfældet, end man skulde ønske — det er en anden Sag, som jeg ikke tør sætte i Tvivl. Men paa den anden Side er det min Mening, der — det er jeg vis paa — deles af saare mange, at det gennemgaaende ingeniunde er Hustruen, der bliver tyranniseret eller berøves Indflydelsen i Familielivet. Skal der endelig være Tale om noget saadant i ordenlige Familjer, er det i Almindelighed nok Manden, der er den eftergivende, trods Lovens Bud og Vielsesformulæren. Grunden hertil, tror jeg, er den, at Hustruen i *Følge Naturens Orden*, som paa dette Punkt er uforanderlig, er den lidende Part i Ægteskabet, hvad den kærlige Mage ikke vil, tidt end ikke tør, undlade at tage i Betragtning.

I ordenlige Familjer er Reglen vel den, at alle vigtigere Anliggender gennemdrøftes fortroligt og kærligt mellem Ægtefællerne. Sæt nu, at de i et eller andet Forhold, lad os sige Børnenes Skolegang og senere Opførelse, ikke kan blive enige. Var der da vundet noget ved, at *Loven* gav dem lige Bestemmelsesret? Jeg kan med min bedste Vilje ikke sé det. Det vilde først hindre og forsinke Afgørelsen og dernæst afstedkomme alvorlig og *vedvarende* Uenighed, der i de allerfleste Tilfælde vilde blive ødelæggende for Familielivet. — At der skulde komme Harmoni og Lykke i Ægteskabet ud deraf — det kan jeg ikke fatte.

Det være langt fra mig at paastaa, at hvad Fatter gør, altid er det rigtigste. Jeg er ingeniunde blind for, at der gives nok af Ægteskaber, baade ordenlige og mindre ordenlige, hvor Mutter for den Sags Skyld

egnede sig bedst til at være Fatter. Men Reglen er det ikke.

Hvor Manden er en Per Tot, Hustruen derimod dygtig og handlekraftig, vil hun nok trods alle Lovbestemmelser sætte sin Vilje igennem. Og hvor det ikke er Dygtighed og Handlekraft, men Kærlighed, Retsind og Pligtfølelse, Manden mangler, der tror jeg ikke paa Lovbestemmelser Ævne til at forbedre Familielivet.

For Slægtens Skyld var det naturligvis heldigst, om den bedste og dygtigste af Ægtefællerne havde den afgørende Myndighed. Men hvem kan og skal afgøre, i hvilke Ægteskaber det er Kvinden, og i hvilke det er Manden, der har disse Egenskaber?

Var det nu en given Sag, at de som oftest fandtes hos Kvinden, saa var det ubetinget rigtigst at give hende Bestemmelsesretten i Tilfælde af Meningsulighed. Men vi er vel enige om, at det ikke er saa, at Forholdet, i det mindste hvad Dygtigheden angaar, efter den gængse Opdragelsesmaade sandsynligvis er det modsatte. Derfor og saa i Betragtning af den højst vigtige Opgave, *Naturen* har tildelt Kvinden fremfor Manden i Ægteskabet, har det hidtil været rigtigst som naturligst, at Manden i Særdeleshed udadtil optraadte som Familiens Overhoved. Og det vil det vedblive at være fremdeles en Stund endnu. Ja, i Betragtning af den sidst anførte Aarsags Holdbarhed er jeg ikke bange for at forudsige, at dette Forhold vel endnu overlever adskillige Slægtled.

Det er Fru Meyers Opfordring til „enhver Kvindesagsven“, der har gjort mig det til Pligt at fremkomme med dette lille Indlæg. Thi sandt Venskab forpligter til at sige Vennen Sandheden, saaledes som den staar for os selv. Efter min oprigtige Mening vilde det være at begynde fra den forkerte Ende, om man vilde opstille den gifte Kvindes Ligestillelse med Manden udadtil som „det første og vigtigste Skridt“ i Kvindesagen. Ligestillelse er, trods det, at *Naturen* slet ikke vedkender sig den, et for rettænkende Mennesker saare bestikkende Begreb. Hvad *Pa'terne* i Ægteskabet angaar, kan man dog trøste sig med, at de her til Lands er ligestillede paa det afgørende Stade: det er ved Indtrædelse i Ægtestanden og ved Valget af Ægtefælle. Her gælder stadigt Digterens vise Raad:

„Drum prüfe, wer sich ewig bindet,
Ob sich das Herz zum Herzen findet.“

Ja, det er det, det kommer an paa i Ægteskabet. Imod dette er Lovens Bestemmelser rene Smaating for Menneskenes Lykke. De kan lige saa lidt gøre et Ægteskab lykkeligt, hvor sand Kærlighed og Forstaaelse mellem Fællerne mangler, som de kan gøre det ulykkeligt, hvor disse Betingelser er til Stede.

Mendel Lazarus.

Et Svar.

Da Hr. Mendel Lazarus sikkert har mange Meningsfæller iblandt d'Hr. Ægte-mænd, er hans Indlæg særlig kærkomment, fordi det giver mig Anledning til muligvis at gendrive det.

Min Udtalelse om, at „Kvindens Mangel paa Ligestilling i det sociale Liv virkede demoraliserende paa selv den bedste Mand“, har Hr. M. L. fuldstændig misforstaaet. Jeg